

Nr 545

Av herr **Antonsson m. fl.**, om skyndsam prövning av frågan om kommunala jordförvärv.

Med anledning av i ärendet väckta motioner beslöt 1958 års A-riksdag att kommuns förvärv av jordbruksfastighet icke skall underställas jordpolitisk prövning. Detta undantag från jordförvärvslagen för kommun gäller förvärv såväl inom den egna kommunen som i annan kommun. Det förtjänar påpekas att lagändringen ej föregicks av sedvanlig utredning och remissbehandling.

Sedan riksdagens beslut anmälts i skrivelse till Kungl. Maj:t inhämtades lagrådets yttrande. Lagrådet hade vissa erinringar att göra, men tre av dess ledamöter ansåg sig likväl icke böra avstyrka. En av lagrådets ledamöter avstyrkte emellertid och anförde bland annat:

Den föreslagna ändringen — — — synes otillräckligt motiverad. Jag vill även framhålla, att friheten från tillståndstvång ej är inskränkt till fastighet inom den egna kommunen. Större städer skulle exempelvis kunna fritt förvärva mark inom andra kommuner. Dessa spörsmål synas böra närmare övervägas.

Vid sin behandling av ärendet vid 1959 års riksdag ville ej tredje lagutskottet efter mindre än ett år påyrka ändring av en lag, »vars skadeverkningar — om sådana över huvud taget förekommit — dock hittills varit av begränsad omfattning». Utskottet erinrade vidare om att jordlagsutredningen har att närmare pröva dessa spörsmål och förordade att de i frågan väckta motionerna skulle överlämnas till utredningen. Riksdagen beslutade i enlighet med vad utskottet anförde.

En lagändring av den art, som vidtogs av 1958 års A-riksdag, kan självfallet inte få omedelbara återverkningar på kommunernas förvärv av jord och skog. Kommunerna har inte erforderliga medel tillgängliga och avsatta i respektive stater, besluten i vederbörliga instanser tar viss tid o. s. v. Uppfattningen för ett år sedan att skadeverkningarna varit av begränsad omfattning är därför ej att förvåna sig över.

Sedermåra har dock utvecklingen blivit en annan. Redan i januari månad 1959 uttalade flertalet tillfrågade lantbruksnämnder farhågor och erinringar med anledning av den av 1958 års A-riksdag vidtagna lagändringen. Det har också senare visat sig att kommuner i betydande omfattning köpt jord och skog utan att detta haft direkt samband med den kommunala verksamheten i egentlig mening. Inom vissa områden har kunnat konstateras, att dessa kommunala jordköp haft betydande menliga inverknings på den yttre

rationaliseringen, särskilt skogskompletteringen, enär kommunerna i stor utsträckning inriktat sig på att förvärva skogsmark.

I Västernorrlands län har betydande områden jord och skog på detta sätt undandragits rationaliseringsverksamheten. Det har kommit till lantbruksnämndens kännedom att det omkring årsskiftet 1959—1960 pågick underhandlingar om dylika kommunala markförvärv i länet omfattande sammanlagt cirka 2 000 hektar. Då kommunerna ju undantagits från den jordpolitiska prövningen och då man ofta av i och för sig förklarliga skäl i det längsta undviker offentlighet i dylika frågor, kan ifrågavarande köpverksamhet vara av ännu större omfattning. Dessa kommunala fastighetsköp har blivit till allvarligt hinder för lantbruksnämndernas verksamhet. Det har sålunda förekommit, att kommun inköpt mark, som i stället utan dröjsmål skulle ha använts för komplettering av grannfastighet, därest lantbruksnämnden haft möjlighet att ingripa.

Skadeverkningarna av 1958 års lagändring har blivit betydande, varför åtgärder för att förhindra fortsatta skadeverkningar bör vidtagas snarast möjligt. Man bör enligt vår mening från jordpolitisk prövning undantaga endast sådana kommunala jordförvärv, som avser att tillgodose kommunala behov, t. ex. mark för bostadsbyggande, för tätbebyggelse och därmed sammanhängande anordningar samt för ändamål som det enligt lag och författning tillkommer kommunen att tillgodose.

Under dessa omständigheter synes oss jordlagsutredningens förslag i dess helhet inte kunna avvaktas. Frågan om de kommunala jordförvärven måste ges förtur hos jordlagsutredningen och där bli föremål för särbehandling, och förslag till lagändring bör utarbetas i syfte att snarast eliminera här påtalade skadeverkningar.

Med hänvisning till vad ovan anförts får vi hemställa,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla att vid pågående jordlagsutredning frågan om kommunala jordförvärv måtte upptagas till så skyndsamt prövning, att på grundval därav förslag till lagändring i motionens syfte kan föreläggas redan 1960 års riksdag.

Stockholm den 27 januari 1960

Johannes Antonsson

Harry Wahrendorff

Sven Vigelsbo

Emil Elmwall

Harald Larsson

Jan-Ivan Nilsson

i Hedenäset

i Tvärålund

Einar Gustavsson

Thorbjörn Fälldin

John Eriksson

i Kärby

i Bäckmora